

Leo Trotskij: Lärdomar från 1:a maj (ur *Pravda* 10 maj 1922)

(Genua blottlägger motsättningen mellan Sovjetryssland och resten av världen. Våra fiender är övertygade om att vi idag är längre från att kapitulera än någonsin. Men våra fiender är fortfarande mäktiga. Även farorna är stora.)

1:a maj-demonstrationerna var i sanning storslagna, inte bara i Moskva och Petrograd utan även i Charkov och Kiev. Inte ens de ansvariga förväntade sig så många deltagare. Utlänningar, inklusive de som har en ytterst negativ inställning till oss, var förbluffade. En företrädare för Amsterdam-internationalen anmärkte direkt efter demonstrationen att han inte hade sett något liknande sedan Victor Hugos begravning.¹ Och han hade haft tillfälle att bevittna ett inte litet antal massdemonstrationer i olika europeiska länder. Stämningarna bland demonstranterna varierade givetvis. Vissa marscherade med entusiasm, en del av medkänsla, andra av nyfikenhet, ytterligare andra för att härmas. Men det är alltid fallet i en rörelse som omfattar hundratusentals personer. På det hela taget kände sig folkmassorna som en del av en gemensam sak. Och tonen slogs naturligtvis an av de som marscherade entusiastiskt.

Några få dagar innan 1:a maj rapporterade kamrater från olika stadsdelar, att Genua² hade väckt de arbetande massornas politiska intresse och ökat deras revolutionära självförtroende i förvånansvärd omfattning. Andra tillade att denna revolutionära stolthet spelade en viktig del i de rådande stämningarna: vi tvingade *dem* att tala med oss nästan som människor!

Om man ska tro de vitgardistiska och ”socialistiska” tidningar som ges ut i Berlin, så är den ryska arbetarklassen helt genomsyrad av skepsis, reaktionära pessimistiska stämningar och fientlighet mot sovjeterna. Det är fullt möjligt att inte alla de rapporter som nu står i centrum för inte bara den ryska monarkismen utan även den gula socialismen har skrivits i Berlin. Det är fullt möjligt att en del av dem till och med återger verkligheten. Men var och en återger verkligheten som han ser den. Mensjevikerna närmar sig allting bakifrån, och det är så de återger det. Utan tvivel finns det missnöje i arbetardistriktet med olika sidor av dagens hårda liv. Vi kan också medge att den europeiska revolutionens långsamma utveckling och vår egen tröga och av fallgropar fyllda ekonomiska utveckling framkallar pessimism och förvirring, på gränsen till mysticism, bland enskilda, inte rent proletära men ganska utbredda kretsar inom arbetarklassen. På vardagarna – och även vår stora epok har sina vardagar – blir klassens medvetande upptaget och distraherat av vardagens oro och bekymmer. Skillnader i intressen och uppfattningar bland olika grupper i arbetarklassen träder då i förgrunden. Men första bästa större händelse visar helt och fullt den grundläggande enhet som existerar hos en klass som har genomgått revolutionens hårda skola. Vid mer än ett tillfälle hade vi tillfälle att se detta på den långa vägen från tjeckoslovakernas myteri i Volga till förhandlingarna i Genua. Mer än en gång har våra fiender sagt att det tjeckoslovakiska upproret visade sig vara till fördel för sovjetmakten. Mensjevikerna, socialistrevolutionärerna och deras äldre bröder, gruppen kring Miljukov,³ upprepar ständigt att de militära invasionerna är skadliga just därför att de leder till att

-
- 1 **Victor Hugo** var en berömd fransk 1800-talsförfattare som var politisk motståndare till Napoleon II (Louis Napoleon) och landsförvisades av denne. Hugos begravning 1885 var en av de största massdemonstrationer som Europa dittills hade bevittnat.
 - 2 Den alleuropeiska **ekonomiska konferensen i Genua** (10-19 april 1922) sammankallades av de allierades högsta råd i syfte att blåsa nytt liv i Europas ekonomiska liv. Den utgjorde ett första försök av de allierade imperialisterna att ”fredligt” avtvinga Sovjetunionen ett antal ekonomiska eftergifter, bland dem ett erkännande av tsarismens skulder.
 - 3 **Miljukov** var en framstående historiker som ledde den ryska liberala borgarklassen och dess parti, kadeterna (Konstitutionella demokraterna). Efter februarirevolutionen blev han utrikesminister i den provisoriska regeringen, och försökte på denna post fortsätta tsarismens tidigare utrikespolitik. Efter oktoberrevolutionen flydde han till

sovjetmakten stärks. Men vad betyder det? Inget annat än att alla viktigare och allvarigare prövningar visar de djupgående band som finns mellan sovjeterna och de arbetande massorna, trots desorganiseringen, effekterna av förödelsen, och oförmågan, trots att vissa är utmattade och andra är missnöjda.

Givetvis kan även en inte längre samhällsligt progressiv stat ibland stärkas av yttre faror. Det såg vi i fallet med tsarismen under inledningen av det rysk-japanska kriget, och i ännu större omfattning i början av det senaste imperialistiska kriget. Men det gällde bara den första perioden, det vill säga bara tills dess folkmassornas medvetande hade tillgodogjort sig de nya fakta. Då blev det dags att göra upp gamla mellanhavanden: den förlegade regimen tappade mer i stadga än vad den hade vunnit under inledningen av kriget. Varför visar sig då inte detta fenomen, som är en allmängiltig lag, i sovjetrepublikens öde? Varför fick tre års erfarenheter av militära invasioner våra mer klar-synta fiender att förkasta tanken på ytterligare militära angrepp? Av exakt samma skäl som Genua-konferensen har väckt entusiasm bland arbetarmassorna, och givit upphov till de oväntat stora 1:a majdemonstrationerna.

Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna var naturligtvis mot att arbetarna skulle demonstrera, och de utfärdade ett upprop mot det. Det visade bara ännu tydligare hur enhälliga de arbetande är i fråga om de grundläggande frågor som berör arbetarrepublikens liv. Man kan naturligtvis hävda att förtrycket har hindrat vitgardisternas och de gula "socialisternas" propaganda från att lyckas. Det går inte att förneka. Men själva kampen kan trots allt reduceras till att de försöker störta sovjetmakten, medan denna vägrar låta dem göra det. Vi anser oss definitivt inte ha någon plikt att ge deras kontrarevolutionära kamp mer gynnsamma förhållanden.

Borgarklassen försöker inte underlätta kommunisternas arbete någonstans, och ändå har den revolutionära rörelsen vuxit och den fortsätter att växa. Tsarismen hade tillgång till den allra mäktigaste förtryckarapparat, men det räddade den inte från att falla. Dessutom skrev och sa troligen mensjevikerna mer än en gång att det tsaristiska förtrycket bara hjälpte till att sprida och härda den revolutionära rörelsen. Och det stämde. Under inledningen av det rysk-japanska imperialistiska kriget kunde tsarismen ännu iscensätta patriotiska demonstrationer, om än i mycket begränsad omfattning. Men mycket snabbt hamnade gatorna i städerna under de revolutionära massornas inflytande. Följaktligen förklarar hänvisningarna till förtryck ingenting, ty givetvis uppstår denna fråga: varför lyckas förtrycket medan kampen mot det inte är framgångsrikt? Och svaret är: förtrycket lyckas inte uppnå sitt mål om det används av en förlegad statsmakt mot nya och historiskt progressiva krafter. I händerna på en historiskt progressiv kraft kan förtrycket vara ytterst effektivt i att påskynda avlägsnandet av de föråldrade krafterna från den historiska arenan.

Men eftersom 1:a maj har visat det nära inre band som finns mellan arbetarna och sovjetregimen, och i förbigående också har avslöjat de vitgardistiska och "socialistiska" partiernas fullständiga oförmåga, bör man då inte dra slutsatsen att det inte behövs något förtryck? Varför inte göra oförmågan laglig, även om den råkar vara dödligt fientlig till arbetarnas revolution?

Även denna fråga är värd ett helt klart svar. Om 1:a maj hade firats på samma sätt över hela världen, då skulle inte själva frågan om förtryck aldrig ha uppstått i Ryssland. Samma sak gäller om Ryssland vore det enda landet i världen. Men de arbetande kom ut på gatorna så enhälligt på 1:a maj i Moskva och Petrograd, Charkov och Kiev och andra städer just därför att de tack vare Genua blev ännu mer klart och direkt medvetna om att deras arbetarnas och böndernas Ryssland står ensamt mot massvis av borgerliga stater. Inom Rysslands gränser är mensjevikerna och socialistrevolutionärerna av ringa betydelse. Men i internationell skala är styrkeförhållandena annorlunda, eftersom borgarklassen har makten överallt – i Europa och över hela världen – och mensjevismen fungerar

Paris, där han gav ut en tidning på ryska.

som deras politiska överföringsmekanism.

Den ryska mensjevismen är i sig själv obetydlig, men den utgör hävstång för ett fortfarande mäktigt system, vars drivkrafter utgörs av aktiemarknaden i Paris, London och New York. Det visade sig med utomordentlig klarhet i fallet Georgien. Under ledning av Vandervelde krävde mensjevikerna varken mer eller mindre än ett återupprättande av ett mensjevikiskt Georgien. M Barthou, en av de allra mest reaktionära franska politiska profitörerna, krävde att den tidigare mensjevikiska georgiska regeringen skulle bjudas in till Genua. Och samma Barthou har ett Wrangelregemente i reserv, i händelse av en invasion av Kaukasus' kuster. Och bakom allt ligger aktiemarknadens begär efter kaukasisk olja.

Inom nationens gränser är mensjevikerna och socialistrevolutionärerna obetydliga. Men inom ramen för den kapitalistiska inringningen var och är de fortfarande den till tänderna beväpnade imperialismens halvt politiska och halvt militära organ. Efter en lång rad vardagar, där båda sidor i tystnad har grävt ner sig, har Genua återigen på ett dramatiskt och bländande sätt visat motsättningen mellan Sovjetryssland och resten av världen. Det är därför arbetarna i vårt land så enhälligt har samlat sig bakom de sovjetiska banderollerna. Denna magnifika rörelse var ett uttryck för republikens revolutionära makt, och även – de kraftfulla faror som omger den. Idag existerar inga fronter eller militära fiendtligheter, men vi är fortfarande en belägrad fästning. Våra fiender har gått med på vapenvila och har bett oss skicka förhandlare. Våra fiender har undersökt oss grundligt och blivit övertygade om att vi idag är längre från att kapitulera än någonsin. Men våra fiender är fortfarande starka. Och det betyder att även faran är stor. Det är lärdomarna från 1:a maj. Samtidigt som vi med rätta är stolta över vår styrka, så får vi inte heller i framtiden minska vår vaksamhet ens ett uns.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)